

POROČILO O SPOŠTOVANJU KODEKSA V ODDAJI DEBATE Z BERGANTOM, 4. 10. 2026

Varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev Marica Uršič Zupan je 6. oktobra prejela pritožbo o domnevni kršitvi Etičnega in poklicnega kodeksa RTV Slovenija v oddaji Debate z Bergantom v nedeljo, 4. oktobra.

V oddaji z naslovom Tujci v Sloveniji - Trije pogledi na aktualno temo je bila ena od treh gostij Flurina Ametaj, ki je naslednji dan nastopila tudi v referendumskem soočenju o noveli zakona o lokalnih volitvah, ki omejuje pravico državljanov tretjih držav. Etični in poklicni kodeks RTV Slovenija določa, da tudi uredništva, ki niso vpeta v referendumske vsebine, v oddaje ne smejo vabiti posameznikov, ki sodelujejo v volilni in referendumski kampanji, in da morajo ob vabilu preveriti, ali so v kampanjo vključeni.

Izkazalo se je, da organizaciji, ki ju je gostja zastopala, nista prijavljeni v referendumsko kampanjo, kar je voditelj oddaje, skladno s kodeksom, pred oddajo preveril. V soočenju je gostja nastopila v imenu tretje organizacije.

V nadaljevanju objavljamo odziv portala, pojasnilo voditelja ter mnenje varuhinje s priporočilom vsem uredništvom.

Odziv portala Info360:

»V nedeljo zvečer je v oddaji Debate z Bergantom med tremi gostjami - tujkami (oziroma po rodu iz tujine) nastopala tudi ga. Flurina Ametaj po rodu s Kosova. Šlo je za skoraj enourno pogovorno oddajo o njihovem življenju v Sloveniji, integraciji, predsodkih...

Toda Flurina Ametaj je že naslednji dan nastopala med nasprotniki novele zakona (pobudniki referenduma) o lokalnih volitvah, po kateri tujci s stalnim prebivališčem v Sloveniji nimajo več volilne pravice na lokalnih volitvah.

Ametaj je članica Kulturnega društva gmajna ter predsednica Zveze albanskih društev.

Glede na opisano je šlo pri oddaji Debate z Bergantom, predvajani zgolj en dan pred omenjenim referendumskih soočenjem, za sugestibilno referendumsko kampanjo, saj je bila ga. Ametaj na ta način "promovirana" ravno v času kampanje, v kateri aktivno sodeluje.«

Varuhinja je odziv v anonimizirani obliki poslala uredniku oddaje Debate z Bergantom Dejanu Ladiki, odgovorni urednici Informativnega programa TV Slovenija Poloni Fijavž in voditelju oddaje Igorju E. Bergantu.

Ob tem jih je še prosila za pojasnilo, ali so pri določanju gostov oddaje upoštevali točko 5.3. Etičnega in poklicnega kodeksa, ki v tretjem odstavku navaja:

»5.3 Volilna in referendumska kampanja

/.../

V času volilne in referendumske kampanje tudi za uredništva, ki se z aktualnimi vidiki volilne ali referendumske kampanje ne ukvarjajo, velja pravilo, da v oddaje ne smejo vabiti posameznikov, ki sodelujejo v volilni in referendumski kampanji, in da morajo ob vabilu preveriti, ali so v kampanjo vključeni. Ker gre za obdobje, ko politiki z namenom propagande in samopromocije

pripravljajo številne dogodke, je treba pri odločitvah o poročanju posebej tehtati o družbeni teži in razsežnosti ter informativni in/ali umetniški vrednosti takšnih dogodkov.«

Avtor in voditelj oddaje Igor E. Bergant

Pred snemanjem oddaje sem seveda preveril, ali je katera od gostij prek organizacij ali podjetij, ki jih predstavlja, vključena v kampanjo.

Gospa Ametaj je pooblaščenka dveh društev: je predsednica krovne organizacije Zveza društev Albancev v Sloveniji in albanskega kulturno-umetniškega društva AKD Liria. Niti prvo niti drugo ni vključeno v predreferendumsko kampanjo, kakor tudi ne gospa Ametaj kot zasebnica. Ob snemanju oddaje Debate z Bergantom v četrtek, 1. oktobra 2026, nisem imel informacije, da bi v ponedeljkovem referendumskem soočenju lahko nastopila v imenu Kulturnega društva Gmajna, saj ga pred tem ni predstavljala, prav tako iz javno dostopnih podatkov ni razvidno, da bi bila aktivna članica tega društva. Predsednica društva je g. Aigul Hakimova, ki je - v drugi vlogi - prav tako sodelovala na predreferendumskem soočenju.

Žal organizatorji kampanj udeležbo svojih glasnikov na oddajah včasih določajo tik pred zdajci, aktivno članstvo v društvih in organizacijah pa ni pogoj za sodelovanje. Tak primer je bil, denimo, ob soočenju pred referendumom o zakonu o pomoči pri prostovoljnem končanju življenja 20. novembra 2025. V razpravi je, denimo, sodeloval tudi prof. dr. Ernest Petrič kot glasnik Zavoda za pastoralno dejavnost Pridi.com (katerega aktivni član do nastopa ni bil, udeležbo je v tej vlogi potrdil na dan oddaje), ki je pred tem kot gost nastopal v radijskih in televizijskih oddajah na druge teme.

Zaradi posvetovalnega referenduma o volilni pravici tujcev iz tretjih držav na lokalnih volitvah ter temo oddaje, ki ni imela zveze z referendumom, sem s posebno skrbnostjo izbiral teme pogovora. Iz posnetka oddaje je jasno razvidno, da referendum ni bil omenjen niti neposredno niti posredno, kakor tudi ne volilna pravica, zato menim, da navedbe pritožnika o "...sugestibilni referendumski kampanji..." in "...promoviranju" g. Ametaj prav v času kampanje..." niso utemeljene. Tema o osebnih izkušnjah tujcev s Slovenijo je tako široka in tako aktualna ter tudi pomembna, da smo želeli v oddaji gostiti tudi g. Ametaj zaradi zanimive osebne zgodbe in dejstva, da je predsednica krovne organizacije Zveze društev Albancev v Sloveniji, med katerimi je veliko priseljencev v Slovenijo (velika večina doslej niti ni imela volilne pravice na lokalnih volitvah), in ena najbolj prepoznanih in izobraženih medkulturnih mediatork pri nas. Glede tega nam je bilo ključnega pomena, da v oddaji nastopa tudi ona. Prepričan sem, da smo primerno in skladno s kodeksom in poklicnimi merili pretehtali družbeno težo, razsežnosti ter informativno vrednost njenega sodelovanja v oddaji.

ODGOVOR VARUHNJE Z MNENJEM IN PRIPOROČILOM

Glede na odgovor ugotavljam, da je uredništvo pred oddajo preverilo, ali so gostje članice organizacij, ki so prijavljene v referendumsko kampanjo, tudi za gostjo Flurino Ametaj. Iz odgovora je razvidno tudi, da ni imelo informacij, da bo nastopila v predreferendumskem soočenju. Ob tem ni nepomembna informacija, da so oddajo Debate z Bergantom snemali 1. oktobra, torej štiri dni pred snemanjem soočenja.

Ker iz odgovora ni razvidno, ali je uredništvo o morebitnem sodelovanju gostje v referendumski kampanji vprašalo tudi gostjo, sem to vprašanje naknadno poslala voditelju oddaje in uredništvu.

Referendumska soočenja so precej drugačna od volilnih soočenj. V zadnjih letih se je izkazalo, da na njih sodeluje precej več udeležencev, med njimi so tudi takšni, ki niso člani organizacij, ki so organizatorji referendumske kampanje. To posledično otežuje preverjanje gostov v drugih oddajah, saj zelo širi krog potencialnih udeležencev referendumskih oddaj tudi izven kroga uradnih prijaviteljev.

Zato bom vsem uredništvom na RTV Slovenija **priporočila, da glede spoštovanja točke 5.3. Etičnega in poklicnega kodeksa vse sogovornike v vseh programih vprašajo, ali morda sodelujejo ali nameravajo sodelovati v referendumski kampanji.** Le sogovorniki sami natančno vedo, ali nameravajo sodelovati v referendumski kampanji, četudi niso člani v kampanjo prijavljene organizacije.

Avtor in voditelj oddaje Igor E. Bergant na dodatno vprašanje varuhinje

Gospo Ametaj smo v oddajo povabili 24. septembra, in je udeležbo tudi takoj potrdila. Njena stališča glede volilne pravice državljanov tretjih držav so bila znana že pred tem, vendar pa jih je - kot sem že pojasnil - izrekala kot predsednica Zveze albanskih društev Slovenije in predsednica AKD Liria. Niti eno niti drugo društvo pri DVK nista prijavljeni kot organizatorja ali člana kampanje za referendum, prav tako tudi ne gospa Ametaj osebno. Iz tega sem logično sklepal, da v njenih znanih javnih funkcijah in kot posameznica ni neposredno vključena v organizacijo in vodenje kampanje ter da se ne bo pojavljala na dogodkih v okviru referendumske kampanje pod okriljem RTV Slovenija. Da ima potencialni gost javno znana stališča do - v tem primeru - referendumskih vprašanj - v naši državi zagotovo ne more biti sporno, prav tako pa to ne sme biti ovira do sodelovanja v oddajah, ki ne obravnavajo referenduma. Navsezadnje, ob vabilu v oddajo sem vsem gostjam izrecno povedal, da vprašanj, ki so neposredno povezana z referendumom, v oddaji ne bomo obravnavali ali omenjali.

Ob vabilu v oddajo (24. septembra) mi gospa Ametaj ni omenila, da namerava v kampanji sodelovati na televizijskem soočenju, prav tako me o tem ni obvestila niti v komunikaciji pred in med snemanjem. V današnji komunikaciji mi je napisala, da so jo k sodelovanju na referendumskem soočenju v KD Gmajna povabili "v zadnjih dneh pred soočenjem", in, tako mi je navedla "... do zadnjega nisem vedela, ali bom nastopila in v kakšni vlogi. Pravil vaše hiše žal ne poznam, saj se v oddaje vključujem, kadar me k sodelovanju povabite..."

Skratka, še ob snemanju oddaje 1. oktobra 2026 med 14. in 15. uro kot voditelj oddaje nisem mogel vedeti (ali predvidevati), da se bo g. Ametaj na TV Slovenija kot glasnica KD Gmajna štiri dni kasneje pojavila tudi v referendumskem soočenju. Tega nisem vedel (in tudi uredništvo ne) niti ob predvajanju oddaje v nedeljo, 4. oktobra med 21.05 in 21.55 na TV Slovenija 1. Ob tem pripominjam, da smo snovalci oddaje glede spoštovanja etike in notranjih pravil zelo skrbni, pred državnoborskimi volitvami smo potencialne goste izrecno spraševali o tem, ali nameravajo kandidirati. Res pa je, da je preverjanje - ne glede na veliko število kandidatov - celo lažje, saj gre za osebne kandidature z imenom in priimkom. Enako bomo ravnali tudi ob lokalnih volitvah.

Se pa seveda strinjam s predlogom varuhinje, da bi se morebitnim zapletom te vrste (ali v primeru prof. dr. Ernesta Petriča v primeru referendumu lani) lahko izognili z izrecnim vprašanjem potencialnim gostom, ali nameravajo aktivno sodelovati v referendumski kampanji in na kak način. In kje? Seveda pa tudi to morebitnih zapletov ne bi rešilo v celoti: kaj, če bi potencialni gost svojo aktivno vlogo zamolčal nalašč (kar seveda ne velja za primer g. Ametaj)? Kako bi ga "sankcionirali" naknadno? In, ali bi potem v takem primeru zavrnilo njegovo/njeno sodelovanje v soočenju, kar bi bilo zagotovo problematično in tudi sporno. Pa tudi, kaj dejansko sploh pomeni aktivno sodelovanje v kampanji? Se to navezuje samo na uradna referendumska soočenja na RTV Slovenija ali medijih nasploh? Ali tudi v drugih oblikah javnega delovanja, vključno z družbenimi omrežji?

Zato potrebujemo (še) jasnejša ali bolj smiselna pravila, ki bi bila nedvoumna pred začetkom kampanje. Ob tem pa še enkrat pripominjam, da je treba vsakokrat izhajati iz družbene teže, razsežnosti ter informativne vrednosti sodelovanja gostov v oddajah, ko le-te niso niti politične niti del referendumske kampanje. Če k temu dodam tudi pojasnilo gostje: "... Ker so bile v naši oddaji (Debate z Bergantom) v ospredju pozitivne izkušnje in delo albanske skupnosti, povezave s (kasnejšim) soočenjem nisem razumela kot okoliščine, ki bi jih morala posebej izpostaviti. Če bi vedela, da je to z vidika pravil vaše oddaje pomembno, bi vam to seveda povedala."

Mislim, da omenjeni primer prispeva pomemben delež k našim internim razpravam o našem boljšem delu in potrebi po še jasnejšem komuniciranju z javnostjo. Kakršno koli javno politiziranje v zvezi s tem ali namigovanje, da bi kdor koli od nas naša interna pravila kršil nalašč, pa se mi zdijo neprimerna, neupravičena in - tudi v luči referendumu o RTV prispevku - zlonamerna.

DODATNO MNENJE VARUHINJE

Vsekakor je odziv načel pomembno temo: kako stoodstotno zagotoviti, da nosilci referendumske kampanje ne bodo sodelovali v referendumskih oddajah in da ne bo prihajalo do primerov, kot ga izpostavlja odziv - ko gre na prvi pogled za kršitev kodeksa, čeprav ga je uredništvo dejansko dosledno spoštovalo.

Ta primer odpira tudi vprašanje, kdo lahko nastopi v imenu udeleženca referendumske kampanje (kar vsak, ki ga uradni prijavitelj za to pooblasti?). Odpira tudi vprašanje vsebinske bližine oddaj z referenduskimi vsebinami, še posebej v primerih, ko imamo v enem mesecu štiri referendume, ki pokrivajo več vsebin, poleg tega pa še predloge novih referendumov na več vsebin in zbiranje podpisov za referendum o omnibusu zakonov. Morajo biti vse te vsebine v tem času na RTV Slovenija v vseh programih, razen referenduskimi, omejene? Vse posredno vpliva na odločanje, najbolj v času referendumske kampanje, nekoliko manj pa tudi že prej.

Nove in vse bolj kompleksne okoliščine referendumov kot demokratične oblike odločanja državljanov terjajo tudi premisleke o nadgradnji pravil in kodeksa RTV Slovenija, da bo javni medij čim bolj opravljal svojo javno nalogo – čim bolj natančno, celovito in nepristransko obveščati državljane o vsebinah referendumskega odločanja, da se bodo na referendumu lahko odločali informirano.